

5

Η «Απόσταση ασφαλείας» της Σαμάντα Σβέμπλιν είναι ένα έντεχνο μυθιστόρημα από μια νέα αργεντινή συγγραφέα

Μυθιστόρημα

Σύντομο βιογραφικό

Η 41χρονη, γεννημένη στο Μπουένος Αίρες, Σαμάντα Σβέμπλιν είναι συγγραφέας πέντε βιβλίων. Το 2019 ήταν και πάλι υποψήφια για το Διεθνές Βραβείο Booker με το δεύτερο μυθιστόρημά της που μεταφράστηκε στα αγγλικά, με τον τίτλο «Mouthful of Birds».

Υπαρξιακή δηλητηρίαση

Η «Απόσταση ασφαλείας» της Σαμάντα Σβέμπλιν είναι ένα έντεχνο ψυχολογικό θρίλερ που διογκώνει τη μητρική αγωνία για να περιγράψει την εγγύτητα ανάμεσα στο παράξενο και στο φυσιολογικό. Μια νέα, πολύ αξιόλογη λογοτεχνική φωνή από την Αργεντινή

ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΗ ΜΠΕΚΟΥ

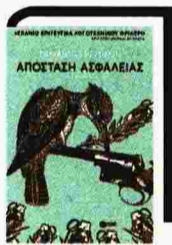
«**Π**ρόκειται όμως να πεθάνω σε λίγες ώρες, αυτό θα γίνει, έτσι δεν είναι; Είναι παράξενο που είμαι τόσο ήρεμη». Ασφαλώς και είναι παράξενο. Εν προκειμένω όμως δεν είναι το μόνο; αντιθέτως, ετούτη η αλλόκοτη ιστορία βρίθει παράξενων καταστάσεων, εικόνων και αισθημάτων. Εδώ όλα προβάλλονται τρομακτικά και μολυσμένα, βγαλμένα σαν από εμπύρετο και σκοτεινό όνειρο, σαν από αρρωστημένο εφιάλτη με σάρκα και οστά. Αυτή που μιλάει – παραμιλάει, για την ακρίβεια – είναι η Αμάντα, μια νεαρή και εξασθενημένη γυναίκα που νοσηλεύεται στο δωμάτιο ενός επαρχιακού νοσοκομείου, στο τμήμα επειγόντων περιστατικών. Βρισκόμαστε, κατά τα λοιπά, σε έναν «άκρως επισφαλή» τόπο, τεσσερισημίσις ώρες μακριά από την πρωτεύουσα, η οποία μπορεί να μην αναφέρεται αλλά πρόκειται μάλλον για το Μπουένος Αίρες. Γονατισμένο κοντά στο κρεβάτι της Αμάντας, αφήνοντας τα λόγια του να εισχωρούν σβυλλικά στο αφτί της, είναι ένα μικρό αγόρι. Παράξενο κι αυτό, προφανώς, «Ψάχνουμε σκουλήκια, κάτι που μοιάζει πολύ με σκουλήκια, και την ακριβή στιγμή που αγγίζουν το σώμα σου για πρώτη φορά» λέει κάποια στιγμή ο Νταβίντ. Αυτό είναι το όνομά του. Μολονότι γνωρίζονται μεταξύ τους, δεν έχουν κάποια συγγένεια οι δυο τους. Αλλά ο τρόπος με τον οποίο συνδέονται, στο σύντομο αλλά ρυθμικότατο κείμενο της Σαμάντα Σβέμπλιν, είναι εξόχως μεταφυσικός και θα αποδειχθεί ανατριχιαστικός, ενδεχομένως, για αρκετούς αναγνώστες. Η φασματική γραφή της 42χρονης αργεντινής συγγραφέως διαθέτει κινηματογραφική δεινότητα και μια σχεδόν γοτθική υποβλητικότητα. Αναπτύσσεται μάλιστα με μια σφοδρότητα η οποία, στο πλαίσιο του συγκεκριμένου έργου, λαμβάνει τα χαρακτηριστικά κυκλωτικής απειλής και δημιουργεί αμύσφαιρα ψυχολογικού θρίλερ. Η *Απόσταση ασφαλείας* (*Distancia de rescate*, 2014) είναι το πρώτο μυθιστόρημα της Σαμάντα Σβέμπλιν και μας πείθει ότι αξίζει κανείς να παρακολουθηθεί με εξημμένη προσοχή τη μελλοντική λογοτεχνική της πορεία.

Μητρική ανασφάλεια

Ο τίτλος του βιβλίου προέρχεται από κάτι που επισημαίνει η Αμάντα καθώς ανακαλεί τις συζητήσεις της με την Κάρλα, τη μητέρα του Νταβίντ. Απόσταση ασφαλείας, λοιπόν, «αποκαλώ αυτή τη μεταβλητή απόσταση που με χωρίζει από την κόρη μου και περνώ τη μισή μου μέρα υπολογίζοντάς τη, αν και πάντα ρισκάρω περισσότερο απ' ό,τι θα 'πρεπε». Ας το πούμε κι αλλιώς. Φανταστείτε ένα «αόρατο νήμα» που ενώνει την Αμάντα με την κόρη της, τη μικρή Νίνα, το οποίο τότε τσιπώνει και τότε χαλαρώνει, ανάλογα με τις συνθήκες. Το κρίσιμο μέτρο, ο νευραλγικός παράγοντας εδώ, είναι ο κίνδυνος, είτε αυτός είναι υπαρκτός είτε φανταστικός, το δεύτερο κυρίως, δηλαδή το κατασκευάσμα ενός κλονισμένου μυαλού, μιας διάτρητης ψυχοσύνθεσης. Όμως γιατί είναι σημαντική, εν γένει, αυτή η απόσταση ασφαλείας για τις μανάδες; Επειδή αυτή η απόσταση (καταπώς εξηγεί η Αμάντα στον Νταβίντ, στο πλαίσιο της δικής

Η Σαμάντα Σβέμπλιν

ΣΑΜΑΝΤΑ ΣΒΕΜΠΛΙΝ
Απόσταση ασφαλείας
Μετάφραση Εφη Γιαννοπούλου.
Εκδόσεις Πατάκι, 2019, σελ. 128, τιμή 8,70 ευρώ

τους συνομιλίας, την οποία βαραίνει ο χρόνος που ολοένα λιγοστεύει και η αμφιβολία για το τι έχει νόημα και τι όχι) τους επιτρέπει να είναι ένα βήμα μπροστά απ' οτιδήποτε θα μπορούσε να συμβεί. «Γιατί αργά ή γρήγορα κάτι τρομερό θα συμβεί. Η γιαγιά μου το διδάξε στη μητέρα μου, σε όλη την παιδική της ηλικία, η μητέρα μου το δίδαξε σε εμένα, σε όλη την παιδική μου ηλικία, και τώρα είναι η σειρά μου να το κάνω για τη Νίνα».

Ερμαιο του φόβου

Από πότε (σε τούτη την αφήγηση που εκτυλίσσεται μέσα σε ένα παραπλανητικό σκηνικό θερινής ραστώνης το οποίο γρήγορα αφυδατώνεται και εκτρέπεται σε εξαντλητική έρημο) γίνεται η Αμάντα έρμαιο του φόβου; Από τότε που η ίδια αρχίζει να παρασύρεται από τον φόβο της Κάρλας. Πιο συγκεκριμένα, από το σημείο εκείνο που η Αμάντα συνειδητοποιεί ότι, μοιραία, αποτελεί πλέον μέρος μιας άλλης τρέλας. Ολα ξεκίνησαν όταν ασθένησε ο Νταβίντ. Η απεγνωσμένη Κάρλα (ευρισκόμενη σε ένα χωριό με περιορισμένες δυνατότητες, σε μια καταραμένη περιοχή όπου ήταν λίγα τα παιδιά που γεννιούνταν καλά) πήγε εντέλει στη «γυναίκα με το πράσινο σπίντ», η οποία και διαπίστωσε τη δηλητηρίαση από την οποία υπέφερε ο γιος της. Και τι της πρότεινε εκείνη; Να μεταφερθεί εγκαίρως το πνεύμα του Νταβίντ (μέσω μιας τελετουργίας που αποκαλείται «αποδημία») σε ένα άλλο σώμα. Ναι, επειδή αυτό θα σήμαινε (υποτίθεται) ότι η δηλητηρίαση θα έφευγε μαζί του. «Δεν υπάρχει χώρος σε ένα σώμα για δύο ψυχές και δεν υπάρχει σώμα δίχως ψυχή. Η μετενσάρκωση θα πήγαινε την ψυχή του Νταβίντ σε ένα σώμα νιές, αλλά θα έφερνε και μια άγνωστη ψυχή στο άρρωστο σώμα». Και η μικρή Νίνα; Τι σχέση έχει με όλα αυτά; Πώς ακριβώς εμπλέκονται αυτές οι δύο μανάδες και τα παιδιά τους; Οι αναγνώστες καλούνται να αποκαλύψουν σταδιακά την αξιοπρόσεκτη, λεπτεπίλεπτη κίνηση της Σαμάντα Σβέμπλιν πάνω σε μια λεπτή

κόκκινη γραμμή που χωρίζει την κυριολεκτική από τη μεταφορική τοξικότητα, στο ασαφές και απροσδιόριστο εκείνο σύνορο μεταξύ λογικής και τρέλας που ενυπάρχει μέσα σε κάθε απλό άνθρωπο, η διάρρηξη του οποίου μπορεί να εκδηλωθεί ανά πάσα στιγμή, με συνέπειες ανεξλέγκτες, σαρωτικές, συντριπτικές. Η *Απόσταση ασφαλείας* είναι, πρωτίστως, ένα ανησυχαστικό μυθιστόρημα που διογκώνει τη μητρική ανασφάλεια με σκοπό να αναδείξει την υπαρξιακή της αγωνία και την ευθύνη της. Είναι, επίσης, ένα βιβλίο που σκιαγραφεί την απρόβλεπτη εγγύτητα που έχει το παράξενο με ό,τι θεωρούμε φυσιολογικό. Η Σαμάντα Σβέμπλιν συγκολληθεί στις πιο γνωστές πεζογράφους της νεότερης γενιάς στη Λατινική Αμερική, έχει καλλιεργήσει συστηματικά το είδος του διηγήματος και έχει αποσπάσει ήδη αρκετά βραβεία. Η *Εφη Γιαννοπούλου* την έχει αποδώσει άριστα στη γλώσσα μας. Φαίνεται πως η Αργεντινή αποτελεί ένα βασικό και ανεξάντλητο φυτώριο της ισπανόφωνης λογοτεχνίας. Η *Απόσταση ασφαλείας*, μεταφρασμένη στα αγγλικά, διεκδίκησε από τη βραχεία λίστα το Διεθνές Βραβείο Booker 2017.

Οι αναγνώστες καλούνται να αποκαλύψουν σταδιακά την αξιοπρόσεκτη, λεπτεπίλεπτη κίνηση της Σαμάντα Σβέμπλιν πάνω σε μια λεπτή κόκκινη γραμμή που χωρίζει την κυριολεκτική από τη μεταφορική τοξικότητα

